

Martin Vychopeň: „Ve vedení ČAK by měli být lidé, kterým nepůjde o prospěch osobní, ale především o prospěch advokacie.“

eFocus

Předseda České advokátní komory hodnotí své působení v čele největší stavovské organizace u nás. Jaká rozhodnutí byla nejtěžší a kam by vlastně měla komora směřovat do budoucna?

V nejužším vedení České advokátní komory jste přes deset let, od roku 2009 v jejím čele. Je to téměř polovina doby, kdy je komora opět nezávislá. Je stále „dynamická a mladá“? Anebo se již „usazuje“ a ve svém rozvoji přibržďuje?

Advokátní komora je určitě dynamická a mladá, stejně jako její věková struktura – více než polovina advokátů je mladší čtyřiceti let. Tento fakt sám o sobě představuje notnou dávku dynamiky – někdy bohužel i negativní. Její pozitivum vidím v tom, že mladí advokáti aktivně hledají nové oblasti pro své uplatnění, což přináší užitek především jejich klientům a vnáší nové rozměry do advokacie samotné. Negativní rozměr této dynamiky vidím v narůstající agresivitě, neslušnosti, v četném porušování etických pravidel, v mnoha kárných prohřešcích apod. Politický a ekonomický vývoj se v posledních letech vyznačoval velmi malou stabilitou, což se nutně muselo odrazit i na advokacii. Stačí jen zmínit bouřlivé zvraty v právní úpravě a judikatuře, týkající se odměňování advokátů a přísudků. Na druhé straně je advokacie, jako instituce a právnický stav, stará, osvědčená, usazená. Jde totiž o historicky ověřený způsob organizace advokátního stavu jako nezbytné složky justičního systému. Povinnost mlčenlivosti, odpovědnost, včetně odpovědnosti kárné, pojištění, povinné členství a další, léty ověřené atributy vytvářejí advokacii „o sobě“ jako nezbytný předpoklad pro fungování právního státu, k němuž, doufám, postupně směřujeme. S nemilým překvapením občas zjišťuji, že o tom stále musím intenzivně přesvědčovat nejen zástupce moci politické (která velmi ráda zkouší zasahovat do nezávislosti advokacie), ale i koncipienty a mladší kolegy.

Jistě nebylo lehké překročit „stín“ Vašeho předchůdce, doktora Jirouska. Měl jste obavy z toho, jak Vás advokáti přijmou?

Jak jste sám zmínil – v nejužším vedení advokacie jsem přes deset let. Neměl jsem tudíž obavy o to, jak mě advokáti přijmou, protože při posledních volbách věděli (alespoň doufám :-)) koho volí, ale obavy o to, abych spravoval advokacii podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, abych byl schopen advokátům vysvětlit, co činím a proč tak činím, a aby se s rozhodováním představenstva, které jsem v uplynulých čtyřech letech vedl, ztotožnila většina advokátů. JUDr. Jirousek je nepochybně velkou osobností advokacie a měl jsem tu čest, jako místopředseda, po jeho boku pracovat šest let. Neměl jsem nějaké ambice překračovat jeho stín, spíše ambici pokračovat v jeho šlépějích a dokončit některé projekty, které byly dlouhodobé. Naše vztahy považuji za vynikající, v uplynulém volebním období jsem s ním často některé kroky konzultoval a děkuji mu za podporu, které se mi dostalo. A to platí bezvýhradně o všech předchozích předsedech ČAK, na něž jsem se často obracel, kteří byli ochotni mě poslouchat a v mnohém mi poradit.

Je nějaká konkrétní stopa, kterou si advokáti budou spojovat s Vaší osobou?

Myslím, že celkem nezaslouženě budou s mojí osobou spojeny advokátní taláry. Projekt, který zahájilo svým rozhodnutím předchozí představenstvo, nyní dokončilo. Dokončení s sebou přineslo i řízení před Ústavním soudem i ÚOHS! Vyžádalo si to spoustu času a úsilí. Ve svém důsledku se nakonec zavedení talárů ukázalo jako opatření veskrze rozumné a užitečné. Je potěšující, že klient v soudní síni či reportér na první pohled poznají díky talárům, kdo jaké zaujímá procesní postavení; zvýšila se důstojnost advokátů i advokacie samotné a přispělo to k důstojnosti některých soudních řízení. Za zaslouženou stopu považuji projekt advokátních identifikačních karet. I v tomto případě jde o projekt dlouhodobý. Myslím, že hladká výměna dřívějších papírových nevzhledných identifikačních karet za moderní, elektronické, byla úspěchem. Plánuje se další využití karet při vstupech advokátů do soudních budov a věznic, v budoucnu by měly sloužit k přístupu do elektronických systémů advokacie i ostatní justice. Byť to nesouvisí s funkcí předsedy ČAK, doufám, že budu spojován, a to nejen jako spoluautor, s historicky prvním komentářem k zákonu o advokacii.

Co zpětně považujete za nejtěžší rozhodnutí, které jste jako předseda musel udělat?

Laická, a jak se opakovaně přesvědčuji i advokátní, veřejnost málo ví, že představenstvo rozhoduje v individuálních případech o pozastavení výkonu advokacie či vyškrcnutí ze seznamu advokátů v případech, kdy je advokát trestně stíhán či pravomocně odsouzen. Vždy se snažím každý případ posuzovat a hlasovat odpovědně, s vědomím toho, že jak pozastavení výkonu advokacie, tak i vyškrcnutí ze seznamu advokátů je výrazným a velmi citelným zásahem do profesního postavení a osobního života. Každé rozhodnutí, kdy jsem hlasoval pro pozastavení či vyškrcnutí, bylo pro mě nesmírně obtížné. Navzdory převládajícímu názoru, že Komora nedůvodně chrání advokáty, trvám na tom, že posuzování jednotlivých případů bylo vždy odpovědné a vždy přísné.

Jste spokojen s tím, kam jste Českou advokátní komoru od roku 2009 směřoval?

Obávám se, že na nějaké velké směřování zásadního charakteru nebyl čas ani prostor. Ekonomika se zmítala v problémech, raketovým tempem rostla zadluženost státu i jeho občanů a politická moc celkem nevěděla, co s tím. Situace tak nahrávala populistickým řešením, která se pokoušela velmi vážně zasahovat do samé podstaty advokacie. Obchodování s přísudky advokátům na pověsti také nepřidalo. Je mnoho dlužníků? Snížíme advokátní odměny, aby se nevyplatilo vymáhat pohledávky! Výsledek – dochází ke zdražení (naposledy jízdného, nyní již ohlášeného povinného ručení), které nakonec zaplatí ti slušní. Stát neefektivně vymáhá daně? Zrušíme, či podstatně omezíme advokátní povinnost mlčenlivosti! Výsledek – z advokátů (a téměř nekontrolovaného sledování jejich elektronické komunikace) se nepřipustným způsobem stává zdroj informací pro polici a postavení svobodného občana ve vztahu ke státu se razantně oslabuje! Vyrůstá nezaměstnanost? Snížíme kvalifikační limity pro vstup do profese nebo umožníme její výkon bez nebo jen s minimální mírou regulace. Výsledek – právní pomoc poskytují subjekty, které k tomu nemají dostatečnou kvalifikaci ani oprávnění, nemají odpovědnost, povinnost mlčenlivosti, nejsou pojištěny pro odpovědnost za škodu ani nepodléhají kárné odpovědnosti. V takové situaci nezbylo, než důsledně advokacii bránit před nepřiměřenými a naprosto nevhodnými zásahy státní moci. A znovu – laická veřejnost si málo uvědomuje, že tato obrana ve svém důsledku směřuje k ochraně práv klientů, nikoliv advokátů samotných! Advokátovi může být například zcela lhostejné, za má či nemá povinnost mlčenlivosti. Pokud ji ale nemá, pak to má pro klienty důsledky fatální.

Blíží se opět sněm České advokátní komory, vy jste oznámil kandidaturu. Proč byste chtěl ve vedení komory pokračovat?

Stejně jako před pátým sněmem ČAK se mi podařilo dát dohromady společně kandidující skupinu advokátů a advokátek. Struktura skupiny sleduje rovnoměrné geografické zastoupení, jsou zde

zastoupení advokáti, kteří praktikují samostatně i ve velkých advokátních kancelářích a v různých právních oborech. Byli jsme schopni dát dohromady společné programové priority a složení naší skupiny dává podle mého názoru záruku, že o stavovských věcech bude i nadále rozhodováno odpovědně a rozumně a že advokátní samospráva bude náležitě vykonávána. To je první důvod mé kandidatury. Druhým důvodem je to, že je zapotřebí dokončit některé projekty (např. zmíněné identifikační karty). Třetím důvodem je nutnost zajistit kontinuitu vedení ČAK – kandiduji podruhé a naposled a nejen věkové složení naší skupiny vytváří předpoklady pro to, aby i v budoucnu byli ve vedení ČAK lidé, kterým nepůjde o prospěch osobní, ale především o prospěch advokacie.

Jaké jsou stěžejní body Vaší kandidatury?

Stěžejní body naší společně kandidující skupiny jsou obsaženy v Programových prioritách, které budou standardním způsobem zveřejněny v materiálech sněmu. Vyberu z nich jen to nejdůležitější. Úhelným kamenem našich priorit je přesvědčení, že je jen jedna advokacie a musí i nadále zůstat zachována pouze jedna advokátní komora. Komora musí být nezávislá a musí efektivním způsobem vykonávat veřejnou správu na úseku advokacie. Nechceme zvyšovat advokátní povinné platby. Chceme prosadit novelizaci zákona o advokacii, reagující na dosavadní praxi při výkonu profesní samosprávy. Návrh obsahuje novou úpravu advokátní zkoušky, změnu koncepce právní praxe advokátních koncipientů a dva nové druhy kárných opatření – dočasný zákaz advokátních úschov a odejmutí knihy o prohlášení o pravosti podpisu. K našim prioritám patří navržení a prosazení takových změn advokátního tarifu, které budou odrážet spravedlivé požadavky advokáta na odměnu a náhradu účelně vynaložených výdajů, aniž by tím byly dotčeny zájmy klienta nebo ústavou zaručená práva třetích osob. Jsme připraveni důrazně se bránit jakýmkoliv zásahům státu do nezávislosti advokacie a zásahům do povinnosti mlčenlivosti. Není možné obcházet zákon o advokacii tím, že se osoba bez právnického vzdělání vybaví odpovídajícím počtem živnostenských oprávnění a tím obejde zákonnou právní úpravu poskytování právních služeb. Subjekty, které tuto neoprávněnou činnost vyvíjejí, nedisponují potřebnou kvalifikací, nejsou odpovědné za škodu, kterou způsobí, nemají svoji odpovědnost pojištěnou a nejsou povinny dodržovat při své činnosti mlčenlivost. Tím doslova ohrožují ty, jimž své služby takto poskytují. Považujeme za zásadní bojovat proti takovému přístupu a docílit změny, ať již interpretační, nebo legislativní. Chceme aktivně prosazovat rozšiřování tzv. povinného advokátního procesu. Nelze dále přehlížet, že laik je při prosazování svých práv, zejména před soudem a před správními orgány, ve velmi nevýhodném právním postavení, především z důvodu složitosti procesních pravidel a přijímání stále nové a nové právní úpravy. Jak je vidět, vytyčili jsme si řadu úkolů, které jsou pro advokacii velmi důležité, často zásadní. Doufám, že v případě úspěchu ve volbách se nám většinu z nich podaří prosadit.

Jak intenzivně komora sleduje názory a určitou „náladu“ mezi advokáty?

Osobně jsem mezi advokáty denně – funkce předsedy ČAK je funkcí čestnou a vedle toho musím vykonávat každodenní advokátní práci, při níž se samozřejmě setkávám se svými kolegy. Mám tak jistotu, že jsou mé názory i aktuální nálady mezi advokáty známy. Při všech setkáních se snažím – je-li zájem na druhé straně – vysvětlovat a objasňovat, proč jsme to, či ono udělali a proč představenstvo tak, či onak rozhodlo. Vadí mi, že někteří kolegové vyslovují své kategorické úsudky bez bližší znalosti věci nebo že si svoji kritiku – někdy oprávněnou – nechají pro sebe. Za fatální pak považuji útoky některých „taky advokátů“ proti Komoře jako takové, proti nezávislosti advokacie, povinnému členství apod. Jde o útoky vyplývající z neznalosti právní úpravy nebo z neznalosti materie, případně sledující jen osobní prospěch. Nezbyvá než trpělivě přesvědčovat a vysvětlovat.

Co jsou pro advokáty hlavní témata před aktuálním sněmem? Jak se případně tato témata změnila od předchozího?

V poslední době je tématem číslo jedna advokátní tarif. Ten se stal vděčným tématem pro politiky v různých souvislostech, od požadavku tzv. solidárního snížení z důvodů eliminace následků povodní až po potírání nepřípustného obchodování s přísudky. Nevím, zda se s ohledem na aktuální politickou situaci podaří přijmout příslušnou novelu advokátního tarifu do sněmu, nicméně jde o téma stále aktuální a ožehavé. K dalším patří délka koncipientské praxe a věci, které k nám směřují ze zahraničí – majetková účast třetích osob v advokátních společnostech, smíšené profesní společnosti, uznávání kvalifikace jako součást volného pohybu osob. Aktuálním tématem je také povinnost mlčenlivosti ve vztahu k tzv. elektronizaci justice – sdílení dat, cloudy, elektronická komunikace na všech úrovních a její zabezpečení a další. Jde o témata trvalá i nová.

Téma advokátních koncipientů je živé a mnohdy vzbuzuje emoce. V řadě rozhovorů jste odpovídal na otázku délky jejich praxe anebo počtu na jednoho školitele. Již méně se ale v médiích objevuje otázka platů koncipientů. Jste spokojen s tím, jak je v Česku nastaveno odměňování mladých právníků?

Vztah mezi advokátem a koncipientem je vztahem pracovněprávním, stejně jako problematika mzdová. ČAK nemá žádné zákonné ani jiné oprávnění mzdovou problematiku řešit. Myslím, že je to tak správné – mzdové poměry se liší a vždy lišit budou v závislosti na tom, kdo je konkrétním školitelem koncipienta, jaké je jeho postavení na trhu, jméno i aktuální ekonomická situace, význam má i cena pracovní síly na trhu, daňové zatížení a další. Pokud si dobře pamatuji, emoce (téměř hysterické) vzbudila vnitrostavovská diskuse o možném prodloužení délky trvání koncipientské praxe, která vznikla jako reakce na novou slovenskou úpravu. Připomenu, že tato délka je upravena zákonem a ČAK si ji nemůže samostatně určit. Protože vnitrostavovská diskuse neměla jednoznačný závěr, žádnou změnu úpravy jsme nenavrhovali a další naše snažení směřuje do přesnější úpravy práv a povinností advokáta – školitele. Při diskusích se studenty jsem ale upozorňoval na to, že pokud se naše úprava této problematiky razantně rozejde s úpravou slovenskou, přinese to problémy s uplatněním našich absolventů v advokacii. Což se také stalo – matrika ČAK eviduje enormní nárůst zájemců, kteří absolvovali na Slovensku, o zápis do seznamu koncipientů. A to se nutně odráží i v mzdové politice advokátů školitelů.

O něco horší mají pozici studenti. Není neobvyklé, že jim kanceláře nabízí 60 korun na hodinu. Rada studentů dokonce pracuje zadarmo – jen proto, aby získali nějakou praxi. Je to podle Vás dobře?

Komora není oprávněna řešit postavení studentů. Nevím, co bych k tomu dále uvedl – jde o problematiku ryze pracovněprávní. Pracovat v pracovním poměru zadarmo nelze. Advokát, jako každý jiný zaměstnavatel, musí pracovněprávní předpisy dodržovat. Pokud tak nečiní, vystavuje se

postihu, na rozdíl od jiných zaměstnavatelů i postihu kárnému.

Jak moc si musí v současné době česká advokacie hájit své území (ve vztahu k ostatním právníckým profesím)?

Nemám pocit, že by advokacie musela nějakým způsobem vystupovat nebo se vymezovat proti ostatním právníckým profesím. Tradičně ožehavou vždy byla a je problematika tzv. veřejných listin, které advokáti sepisovat nemohou a které jsou (často naprosto zbytečně) nutným předpokladem platnosti některých právních úkonů. Právní řád je zahlcen těmito požadavky. V praxi se advokáti často setkávají s tím, že tyto listiny sice musí sepsat notář, ale advokát mu listinu musí připravit. Dlouhodobě se uvnitř našeho stavu diskutuje o tom, že by Komora měla iniciovat úpravu, obdobnou úpravě slovenské, podle níž by advokáti sepisovali tzv. advokátní zápisy, postavené na roveň veřejným listinám. Diskuse však nemají jednoznačný závěr; naše iniciativy tak zatím směřují spíše k omezování nutnosti veřejných listin v právním řádu obecně.

Které oblasti, podle Vás, advokacie neuhájí a které naopak považujete za nanejvýš výsostné?

Pevně věřím, že není oblastí, nanejvýš výsostné, kterou by advokacie neměla ubránit. Osobně k těmto oblastem řadím nezávislost, samosprávu, povinné členství, mlčenlivost, pojištěnou odpovědnost za škodu, kárnou odpovědnost. Jde o oblast, lépe řečeno atributy, nutné pro fungování justice a existence právního státu. Nejčastějšími jsou pokusy o zásahy státu do povinnosti mlčenlivosti, obvykle buď v zájmu státní pokladny, nebo v zájmu orgánů činných v trestním řízení. Za nešťastné považuji to, že se nepodařilo prosadit úpravu, podle níž by smlouvy o převodech nemovitostí povinně sepisovali advokáti a notáři (tzv. přímus), jako osoby práva znalé, odpovědné a pojištěné. Námi navrhovanou úpravu podpořil i ČÚZK, protože má velmi detailní informace o tom, jaké nepravosti se dějí na trhu s nemovitostmi. Návrh přijat nebyl – na rozdíl od „hrncové úpravy“, tedy zpřísnění podmínek pro pořádání prezentačních prodejních akcí. Asi to bylo důležitější...

Advokacie je také pod neustálým tlakem médií. Nejsou výjimkou články, které advokáty špiní, a to mnohdy lživě. Je to boj s větrnými mlýny? A co s tím vlastně může komora udělat?

V České republice si sedmá velmoc dělá, co chce. Publikují se články s neověřenými fakty, neodůvodněnými závěry, zájem je jen o aféry a senzace, které jsou obvykle excesy jednotlivců, ale vydrží na stránkách dlouhou dobu a prodávají se. Evidentně se zneužívá to, že soudní ochrana dotčených je neefektivní, zdoluhavá a náročná. Například – „svatou“ zásadou trestního procesu je to, že dokud nejste pravomocně odsouzen, hledí se na Vás jako na nevinného. U nás bohužel platí, že kdo je obviněn, je zveřejněn a obvykle i mediálně odsouzen. Uvádějí se plná jména, postavení v zaměstnání... Snažili jsme se nikoliv o boj s médii, nýbrž o spolupráci s nimi. V rámci toho jsme poskytovali médiím obsáhlá vysvětlení k aktuálním záležitostem a součinnost při natáčení pořadů. Výsledkem bylo to, že námi poskytnuté informace byly zneužity pro napsání článků nebo natočení reportáží, které útočily nejen na advokáty, ale i na ČAK. Proto jsme se v poslední době omezili na to, že prostřednictvím našich médií – Bulletin advokacie, webové stránky, elektronické News – zveřejňujeme naše stanoviska i potřebné informace. Kdo chce informaci najít, má možnost.

Děkujeme za rozhovor.

Další články:

- [Půl roku po účinnosti novely stavebního zákona](#)
- [Rozhovor s Adamem Vojtěchem](#)
- [Video rozhovor s Danielou Kovářovou](#)
- [Video rozhovor s Martinem Maisnerem](#)
- [Video rozhovor s Monikou Novotnou](#)
- [Video rozhovor s Robertem Nerudou](#)
- [Video rozhovor s Michalem Vepřekem](#)
- [Video rozhovor s Robertem Němecem](#)
- [Video rozhovor s Michalem Hinkem](#)
- [Video rozhovor s Janem Pořízkem](#)
- [Video rozhovor s Martinem Nedelkou](#)